

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 5. Utrùm dari possit vera amicitia homines inter & Deum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

ut illam illam Deum diligit, solet non solum per actus illos, quibus sic Deum diligit, sed etiam per alios remissiores actus charitatis, aut etiam aliarum virtutum in se charitatis habitum intendere. Unde fit, ut habitus charitatis, quocumque moritur, & quem habet in patria, intensior sit actu charitatis omnium, quos in via elicit, intensissimo, atque ita, cum in patria necessario diligit Deum ex tota latitudine habitus charitatis, quem habet, sequitur quoddammodo necessarium dilectionem Dei in patria intensiorem habeat, quam unquam habuerit in via.

Dices. Viatores speciali gratiae auxilio adjuvi, quandoque, imò fortasse saepe Deum diligunt supra totam latitudinem charitatis habitualis, quam habent. Ergo gratis dicuntur comprehensores Deum non diligere supra totam latitudinem habitus charitatis, quem habent. *R. neg.* conseq. Cum enim comprehensores sint in termino, in quo crescere non possunt in sanctitate, & fruuntur premio proportionato meritis suis, quae augeri non possunt; nulla ratio est, eis ad actum charitatis habitu suo intensiorem eliciendum concedendi specialia illa auxilia, quae viatores identidem accipiunt ad producendos actus intensissimos, ut hoc pacto ad maiorem sanctitatem promptius promoveantur.

R. 2. Charitas actualis in aliquibus viatoribus intensior est, quam in variis comprehensoribus. Ratio est, quia in aliquibus viatoribus, qui nimirum eximie sancti sunt, charitas actualis intensior est charitate habituali variorum comprehensorum, qui cum non habeant charitatem actualem intensiorem habitualem, Deum non tam intensè diligunt, quam ab aliquibus viatoribus diligitur.

Dices. Christus Matth. c. 11. sic ait: *Non superavit inter natos mulierum maior Joanne Baptista. Qui autem minor est in regno caelorum, maior est illo.* Ergo minimus comprehensorum maior est maximo viatorum. Nisi quia Deum intensius diligit. *R. hoc neg.* Itaque minimus comprehensorum maior est maximo seu sanctissimo viatorum, non quia Deum intensius diligit, sed 1. quia Deum diligit cum appretiatione specificè maiore & perfectiore. 2. Quia est in eo statu, in quo summa necessitate Deum perfectissime diligit, sic ut charitatem non possit amittere, nec ab actuali ejus exercitio unquam impediri, aut etiam retardari.

ARTICULUS IV.

Utrum dari possit vera amicitia homines inter & Deum.

Nota. Triplex est amicitia, utilis scilicet, delectabilis, & honesta. Amicitia utilis est ea, in qua amicus diligitur propter utilitatem, & proprium commodum amanti. Delectabilis est ea, in qua amicus diligitur propter voluptatem. Honestam denique est ea, in qua amicus diligitur propter se & propter honestatem. Prima & secunda non sunt verè & propriè amicitia, sed sola tertia, quia sola tertia per veram benevolentiam amicos conjungit. Porro quamvis vera amicitia non sit utilis, vel delectabilis eo sensu quod non contrahunt propter utilitatem vel delectationem, sed propter honestatem, seu propter illius, qui diligitur, virtutem, propter quam illum diligere, nulla habita ratione utilitatis vel delectationis propriæ, honestum est; nihilominus in alio vero sensu utilis est & delectabilis, quia re ipsa utilitatem affert & voluptatem; utilitatem quidem propter bonorum communicationem, & voluptatem, propter conjunctionem animorum, & affectuum. Sed

Nota iterum. Vera amicitia duplex est; una aequalitatis, qualis reperitur inter omnino pares; & altera supereminentiæ, qualis intercedit inter parentem ac filium, & inter principem ac subditum, inter quos datur aequalitas non simpliciter, sed cum addito diminutione proportionalis, seu inter quos datur aliquid, vi cuius in estimatione prudenti filius parentis, & sub-

Simonne Theol. Tom. II.

ditus principis amicitia sufficienter proportionatur. Primam amicitiam hominem inter & Deum intercedere non posse, clarum est. Igitur de secunda tantum institui potest quaestio, pro, cuius resolutione.

Nota 3. Ad veram amicitiam requiruntur & sufficiunt aequalitas vel perfecta, vel saltem proportionalis; mutua benevolentia; hujus mutuae benevolentiae notitia saltem probabili; communicatio; familiaritas; consuetudo; animorum unio; stabilitas: His praesuppositis, fit.

R E S P O N S I O.

Datur vera amicitia inter Deum, & hominem, qui charitatem habet.

Prob. ex Scriptura. Nam Psal. 138. dicitur: *Nimis honorificati sunt amici tui, Deus.* Per amicos autem illos intelligit procudubio Psalmista homines justos & sanctos. Joan. c. 15. sic ait Christus: *Vos amici mei estis, si feceritis quae ego precipio vobis.* In quae verba sic habet S. Augustinus tract. 85. in Joan. *Magna dignatio... ut Dominus, quos novit servos suos, dignetur dicere amicos.* Cum autem Christus dicit, *Si feceritis, &c.* petinde est ac si diceret: *Si manseritis in dilectione mea, in qua manere non potestis nisi observando praecepta mea.* Unde superius dixerat: *Si praecepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea.* Scripturae consonat Synodus Tridentina sess. 6. c. 7. ubi declarat peccatorem, cum iustificatur, per voluntariam susceptionem gratiae & donorum fieri ex inimico amicum, ut sit haeres secundum spem vitae aeternae.

Prob. ratione. Nam 1. homo qui charitatem habet, est filius Dei adoptivus, haeres vitae aeternae, intrinsecè & permanenter habilis ad exercendas operationes supernaturales & divinas, adeoque modo quodam excellentissimo naturae divinae particeps: unde perfectissimam quandam similitudinem habet cum Deo; quae similitudo, qua homo exehitur ad ordinem divinum, est quaedam cum Deo aequalitas, non quidem perfecta, & simpliciter dicta; qualis inter pares invenitur, sed proportionalis, qualis reperitur inter filium & parentem, & reperiri potest inter subditum & regem, atque sufficit ad amicitiam supereminentiæ.

2. Inter Deum, & hominem qui charitatem habet intercedit mutua benevolentia. Nam homo, qui Deum ex charitate diligit, vult bonum Dei, quia bonum ejus est, absque ullo respectu ad propriam utilitatem, vel delectationem. Similiter Deus homini, ipsum ex charitate diligenti, vult bonum, non propter suam, sed propter solam illius utilitatem & delectationem: quanquam, quia essentialiter est finis ultimus rerum omnium, ad quem proinde omnia referri necesse est, & hominem, & bonum quod vult homini, refert ad se ipsum, seu ad gloriam suam extrinsecam. Sed haec gloria, propriè loquendo, non est utilis Deo, quia per eam non fit beator. Unde Deus ad hanc gloriam referendo bonum quod homini vult, non intendit propriam utilitatem, quare solam utilitatem hominis, cui vult bonum, intendere dicendus est. Deus igitur hominem, ipsum ex charitate diligentem, amat amore benevolentiae, quia vult illi bonum, ut bonum illius, nulla habita ratione utilitatis propriæ: non enim bonum quod homini vult, refert ad gloriam suam ex affectu proprii commodi, qualis affectus locum habere non potest in Deo, sed quia aliter non potest ordinatè velle bonum homini.

3. Haec mutua benevolentia constat, Deo quidem certò & infallibiliter, homini verò probabiliter, quod sufficit: homo enim eodem modo cognoscit se à Deo diligi, quo cognoscit se Deum diligere: Deus enim diligentes se diligit, ut dicitur Prov. c. 8. At homo, qui charitatem habet, probabiliter cognoscit se Deum diligere.

4. Bonorum communicatio, familiaritas, & conversatio ad veram amicitiam requisita, hic non desunt: Deus enim homini communicat bona tum naturalia, tum

O 2 super-

supernaturalia : homo verò pro bonis illis reddit Deo gratiarum actionem, laudem, honorem, obsequia. Item Deus per internas illustrationes & inspirationes agit cum homine iusto, & vicissim homo iustus agit cum Deo per pias cogitationes, orationes, & pia desideria.

5. denique, non desunt animorum conjunctio & stabilitas. Non deest animorum conjunctio : nam, ut ait Apostolus 1. Cor. c. 7. *Qui adhaeret Domino, unus spiritus est.* Hanc affectuum unionem significat Christus Joan. c. 14. ubi ait; *Si quis diligit me, sermonem meum servabit; & Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* Non deest stabilitas: nam amicitia illa de se aeterna est: ut enim ait Apostolus 1. Cor. c. 13. *Charitas (quae amicitiam illam constituit) numquam excidit.* Et verò iustus per mortem non desinit esse amicus Dei, sed e contra transit ad consummatissimum amicitiae statum.

Obj. Ad amorem amicitiae praerequiritur in persona amata ratio amoris honesti, seu ratio illam amandi propter se ipsam; adeoque amorem amicitiae praecedit in persona amata ratio amoris honesti. Atqui amorem divinum ratio amoris honesti nec praecedit, nec praecedere potest in creatura rationali. Ergo amor divinus erga creaturam rationalem, nec est, nec potest esse amor amicitiae.

R. ad amorem amicitiae inter creaturas praerequiri in persona amata rationem amoris honesti; at non praerequiri ad amorem amicitiae inter Deum, & creaturas; non praerequiri, inquam, ex parte creaturarum. Ratio disparitatis est, quia creatura amando aliam creaturam, non potest illam reddere dignam amore honesto, seu, quod idem est, non potest illam reddere dignam amari propter se: unde prius est ut creatura sit digna amari propter se, quam possit amari ab alia creatura amore amicitiae. At Deus amando creaturam rationalem, illo scilicet amore quo eam evehit ad ordinem divinum, per infusionem donorum supernaturalium reddit eam amore etiam amicitiae dignam pro eodem illo instanti reali, quo eam amat, & infundit ei dona supernaturalia; licet non intelligatur digna, nisi pro posteriori rationis, quo intelligitur ad ordinem divinum, seu ad excellentissimam quandam naturae divinae participationem evehta. Deus igitur in creatura rationali, quam amat amore amicitiae, non praesupponit rationem amoris honesti, sed eam causat amore illo amicitiae, quo creaturam rationalem prosequitur.

Obj. Ad veram amicitiam requiritur mutua beneficiorum collatio. Atqui homo in Deum beneficia conferre non potest. Item vera amicitia parit obligationem praestandi consueta benevolentiae officia. Atqui Deus obligari non potest homini. Ergo, &c. R. majorem utramque falsam esse. Cum una ex personis amantibus alteri debet id totum quod est, potest, & operatur: tunc enim ad veram amicitiam solum requiritur, ut persona, quae sic alteri debet omnia, pro beneficiis ab altera in ipsam liberaliter collatis rependat laudem, honorem, gratiarum actiones, & obsequia sua; quia tunc est bonorum communicatio sufficiens ad veram amicitiam: nec ad bonorum communicationem, quae ad veram amicitiam sufficit, requiritur ut sit obligationis in utraque persona amante, sed sufficit ut sit dignationis in ea persona, cui ab alia debentur omnia.

ARTICULUS V.

De habitu charitatis.

PROPOSITIO I.

HABITUS charitatis est ens creatum, nempe qualitas physica, supernaturalis, & per se infusa, inherens animae, ipsamque permanentiter habilitans ad actus, quibus Deus propter se, & proximus propter Deum diligitur.

Est omnium Doctorum contra Magist. Sent. in 1. dist. 17. ubi docet charitatem actualem non produci ab aliquo habitu in anima producta, eique inherente, sed immediatè à Spiritu S. animam inhabitante, & hoc sensu Spiritum Sanctum, inhabitantem animam, esse charitatem habitualement.

Prob. 1. Ex Apostolo dicente Rom. c. 5. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis.* Quibus verbis Apostolus manifestè charitatem a Spiritu Sancto distinguit, tanquam effectum a causa efficiente, tanquam donum infusum ab infundente. Quod autem Apostolus non de actuali, sed de habituali charitate loquatur, demonstratur ex Trid. sess. 6. c. 7. ubi cum ait, *Per Spiritum Sanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificuntur, atque ipsis inheret;* evidenter alludit ad citata Apostoli verba, & tamen non de actuali, sed de habituali charitate loquitur.

2. Ex Trid. verbis modò laudatis, & immediatè subsequentibus: *Unde in ipsa justificatione cum remissione peccatorum haec omnia simul infusa accipit homo per Jesum Christum, cui inseritur, fides, spes, & charitatem.* Hic autem Synodus manifestè non actus, sed habitus fidei, spei & charitatis intelligit; non enim homo actus fidei, spei & charitatis infusus accipit in ipsa justificatione cum remissione peccatorum, sed illos ante habuit, & per illos sese disposuit ad ipsam justificationem, ut dicitur eodem cap. juncto cap. 6. *Charitas igitur habitualis non est ipse Spiritus Sanctus, sed qualitas physica; non enim est substantia: supernaturalis; peccator enim non iustificatur per infusionem donorum naturalium; adeoque per se & essentialiter infusa: inherens animae; nam per Spiritum Sanctum diffunditur in cordibus nostris, & in illis manet, donec per peccatum mortale expellatur: animam permanentiter habilitans ad actus, &c. nam se habet per modum potentiae, potentiis naturalibus supradictae, animam completens ad actus &c.*

Obj. Spiritus Sanctus est charitas: nam 1. Joan. c. 4. dicitur: *Deus charitas est; & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Ergo, &c. R. Spiritum Sanctum esse formaliter charitatem increatam, tum essentialem, quia est amor essentialis, qui tribus personis divinis communis est; tum notionalem, quia procedit per viam amoris, quod ei proprium est. At non est nisi causaliter charitas, qua creaturae rationales Deo diligunt, & quae est qualitas creata, in cordibus nostris per Spiritum Sanctum diffusa. Doctrinam hanc tradit S. Bernardus in tract. 3. de diligendo Deo, ubi haec habet: *Dicitur rectè charitas & Deus, & Dei donum. Charitas dat charitatem; substantivum accidentalem. Ubi dantem significat, nomen substantiae est; ubi donum, qualitatis.*

Obj. S. Augustinus lib. 8. de Trin. c. 8. dicit, dilectionem, qua diligimus fratres, non solum esse ex Deo, sed etiam esse Deum. R. S. Doctorem hic loqui, non de dilectione, qua formaliter, sed de dilectione, qua efficienter constituimur dilectores fratrum. Dilectio autem hoc secundo sensu accepta, est ipse Spiritus Sanctus per quem, ut ait Apostolus, in cordibus nostris diffunditur charitas illa habitualis, quae per se ipsam constituit nos habitualiter dilectores, sicut per actum suum constituit nos dilectores actualiter. De ea autem loquitur lib. de spir. & litt. c. 32. *Charitas Dei est, inquit, diffundi in cordibus nostris, non qua nos diligit, sed qua nos facit dilectores suos: sicut dicitur iustitia Dei, qua iusti ejus munere dicimur.*

PROPOSITIO II.

Charitas habitualis est virtus specialis, theologica, & omnium virtutum praestantissima.

Prob. per partes. 1. Charitas est virtus: nam ille habitus est virtus, qui inclinat ad actus honestos. Atqui habitus charitatis inclinat ad actus honestos: inclinat enim ad amandum Deum propter se, & proximum propter Deum. Amare autem Deum propter